

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

EKSAMEN

Emnekode:	6000
Emnenamn:	Bedriftsøkonomisk analyse og rekneskap
Studiepoeng for emnet:	7,5
Omfang av denne eksamenen i % av heile emnet:	100 %
Eksamensdato:	02.06.2014
Eksamensstad:	Bø og Porsgrunn
Lengde/tidsrom:	5 timer (09:00 – 14:00)
Målform:	Bokmål
Ant. sider inkl. framside	5 sider + vedlegg
Tillatne hjelpemiddel:	Egen kalkulator
Merknader:	Husk kandidatnummer på alle ark.
Ant. vedlegg:	Ett vedlegg i to eksemplarer (ett til innlevering og ett til kladd). Bare en side skal fylles ut.

Eksamensresultat finn du etter sensurfall ved å logge deg inn med brukarnamn og passord på StudentWeb (hit.no)

OPPGAVE 1 (30 %)

Kjøp & Salg AS driver forretning i eget bygg. Noe av lokalene leies ut til andre.

Foreløpig saldobalanse pr 31.12.2013 er lagt ved som bilag 1 (alle tall er i hele tusen).

I resultatregnskapet er lønn, feriepenge og arbeidsgiveravgift samlet i en konto. Alle betalbare driftskostnader er samlet i en konto; - Andre driftskostnader. I balansen er Skyldig arbeidsgiveravgift, påløpte feriepenge og påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenge samlet i en konto.

Vedlegg 1 kan brukes som løsningsark med to alternative metoder; - tilpasset Debet/Kredit og fortegn.

a) I forbindelse med årsavslutningen for 2013 skal du utarbeide endelig saldobalanse / Balanse og Resultatkonto der du tar hensyn til følgende tilleggsopplysninger:

1. Bygningen skal avskrives lineært med 2 % av kostpris som er 2400.
2. Varebiler skal avskrives lineært med 10 % av kostpris som var 550.
3. Inventaret er anskaffet for 300. Det avskrives lineært med 15 %.
4. En av leietakerne har før utgangen av 2013 innbetalt 3 i husleie for januar 2014.
5. Det betales avdrag og renter på pantelånet to ganger i året; - 01.04.13 og 01.10.13. Renter beregnes etterskuddsvis med en rentesats på 5 % p.a.
6. Avsetning tap på fordringer pr 31.12.13 er beregnet til 14.
7. Varebeholdningen ved årets utgang skal føres i balansen med 195.
8. Forsikringer betales en gang pr år. Selskapet har i løpet av året betalt 40 i forsikringspremie for perioden 01.04.13 – 31.03.14. Beløpet er bokført på konto Andre driftskostnader.
9. Pr 01.01.13 hadde selskapet påløpte diverse driftskostnader på 12. Ved utgangen av året var påløpte driftskostnader økt til 25.
10. Det skal ikke avsettes til skatt. Hele overskuddet / underskuddet skal føres mot Annen egenkapital.

b) Forklar hvordan hver enkelt av følgende opplysninger ville medført endringer av resultatet for 2013 i forhold til løsningen av deloppgave a):

- I. – avsetning til tap på fordringer hadde vært uendret fra 01.01.13?
- II. – en av de ansatte hadde sluttet og fått utbetalt feriepengene som han hadde tjent opp i 2013?
- III. – varebeholdningen hadde blitt bokført til 190 pr 31.12.13?
- IV. – leietakeren hadde innbetalt ytterligere 3 i husleie for februar 2013?
- V. – en av de ansatte hadde fått et forskudd på lønn på 5 pr 31.12.13?

OPPGAVE 2 (25 %)

En bedrift produserer bare ett produkt. Vi kjenner følgende tall fra kalkylen:

Salgspris	kr 30
Variabel enhetskostnad	kr 18

Variabel enhetskostnad forutsettes å være proporsjonale.

Bedriftens faste kostnader beløper seg til kr 425.000 pr år.

Bedriften forventer en omsetning (totalinntekt) på kr 1.350.000 pr år.

- Beregn dekningsgrad.
- Beregn nullpunktomsetning.
- Beregn overskudd evt. underskuddet ved oppgitt omsetning.
- Tegn opp et dekningsdiagram og marker nullpunktomsetning og beregnet sikkerhetsmargin.

Bedriften vurderer å foreta en investering i maskiner for å redusere de variable kostnadene. Dette vil øke de faste kostnadene med kr 50.000 pr år. Variabel enhetskostnad vil da bli redusert til kr 16.

- Beregn dekningsgrad, nullpunktomsetning og overskudd.
- Ville du anbefale bedriften å foreta denne investeringen? Begrunn svaret.

Bedriften regner med at en prisreduksjon på 10 % vil medføre en volumøkning på 20 %. (Ta utgangspunkt i de opprinnelige opplysningene.)

- Vil du anbefale bedriften å foreta denne prisreduksjonen dersom dette ikke krever økning i de faste kostnadene. Begrunn svaret.

OPPGAVE 3 (25 %)

En produksjonsbedrift har estimert pris og totale kostnader i forhold til mengde slik:

Mengde	Pris	Totale kostnader
0		1 262 500
1 000	1 600	2 375 000
2 000	1 400	2 750 000
3 000	1 200	3 125 000
4 000	1 000	3 600 000
5 000	800	4 375 000
6 000	600	5 750 000

Produktene selges kun i Norge. Produksjonskapasiteten er beregnet til å være 6.000 enheter.

Utarbeid tabell og tegn opp et enhetsdiagram. Bruk diagrammet til å svare på følgende spørsmål:

- Hva blir kostnadsoptimal produksjonsmengde? Forklar hvordan du fant mengden.
- Hva blir gevinstoptimal produksjonsmengde? Forklar hvordan du fant mengden.

- c. Hva blir prisen ved gevinstoptimal produksjonsmengde? Forklar.
- d. Hva blir resultatet ved gevinstoptimal produksjonsmengde? Forklar.

Bedriften får tilbud om å selge produktet til en kunde i Belgia. Kunden tilbyr kr 700 pr enhet og er villig til å kjøpe et ubegrenset kvantum.

- e. Hvordan bør bedriften tilpasse seg med hensyn til mengde og pris for å oppnå maksimalt overskudd under disse forutsetningene? Svaret skal grundig begrunnes og resultatet ved valg av dette alternativet skal beregnes ved å avlese relevante verdier i diagrammet.

OPPGAVE 4 (20 %)

En mekanisk bedrift har registrert følgende regnskapstall for 4. kvartal 2013. Alle tall er oppgitt i hele 1.000.

Salgsinntekter	65.700	
Direkte material	19.500	
Direkte lønn i plateavdelingen	8.600	
Direkte lønn i maskinavdelingen	10.400	
Indirekte kostnader i materialavd.	1.200	(herav 400 variable)
Indirekte kostnader i plateavd.	3.300	(herav 1.600 variable)
Indirekte kostnader i maskinavd.	9.200	(herav 2.700 variable)
Indirekte kostnader salg/adm.avd.	8.400	(herav 1.200 variable)

- a) Hva var resultatet i 4. kvartal?
- b) Hvor stort var dekningsbidraget og dekningsgraden i 4. kvartal?

Bedriften regner denne regnskapsperioden som en normalperiode, og ønsker å bruke disse regnskapstallene for å fastsette nye tilleggssatser for sine kalkyler.

- c) Beregn tilleggssatser (som prosenttillegg) for samtlige avdelinger for bruk i en selvkostkalkyle. Beregningsgrunnlag er:
  - Direkte material for materialavdelingen
  - Avdelingens direkte lønn for plateavdelingen
  - Avdelingens direkte lønn for maskinavdelingen
  - Tilvirkningskost for salg-/adm.avdelingen

Bedriften skal kalkulere en ny ordre. I forkalkylen er det lagt til grunn at forbruket av direkte materialer vil være kr 50.000, direkte lønn i plateavdelingen vil være kr 20.000 og direkte lønn i maskinavdelingen vil være kr 35.000.

- d) Utarbeid selvkostkalkyle for denne ordren.
- e) Hva vil salgsprisen være dersom bedriften har et tillegg for fortjeneste på 10 % av selvkost?

Bedriften får ikke aksept for salgsprisen du beregnet i deloppgave e). Kjøper er villig til å godta tilbudet dersom han får 20 % rabatt.

- f) Hva blir salgsprisen dersom bedriften gir 20 % rabatt på beregnet salgspris?
- g) Hvilke argumenter kan være aktuelle for/mot å akseptere kundens mottilbud?

VEDLEGG 1

Kandidat nr.:

Kontonavn	Forel. Saldo	Overføringer	RESULTAT	BALANSE	Henv.
Bygning	2 100				
Tomt	300				
Varebiler	360				
Inventar	120				
Varebeholdning	160				
Forskuddsbet forsikring	12				
Kundefordringer	286				
Avsetning tap på fordringer	-12				
Bankinnskudd, skattetrekk	41				
Aksjekapital	-600				
Annen egenkapital	-482				
Pantelån	-1 200				
Kassekreditt	-129				
Leverandørgjeld	-365				
Skyldig skattetrekk	-41				
Skyldig merv.avg.	-38				
Skyldig AGA, feriep. Etc	-110				
Forskuddsbet husleieinntekt	0				
Påløpte rentekostnader	-18				
Påløpte driftskostnader	-12				
Avg.pl. Varesalg	-4 276				
Leieinntekter	-126				
Varekjøp	2 812				
Lønninger, AGA, etc	852				
Avskrivninger	0				
Andre driftskostnader	290				
Tap på fordringer	8				
Renteinntekter	-6				
Rentekostnader	74				
Årsresultat	0				
SUM	0				

VEDLEGG 1

Kandidat nr.:

Kontonavn	Forel. Saldo	Overføringer	RESULTAT	BALANSE	Henv.
Bygning	2 100				
Tomt	300				
Varebiler	360				
Inventar	120				
Varebeholdning	160				
Forskuddsbet forsikring	12				
Kundefordringer	286				
Avsetning tap på fordringer	-12				
Bankinnskudd, skattetrekk	41				
Aksjekapital	-600				
Annen egenkapital	-482				
Pantelån	-1 200				
Kassekreditt	-129				
Leverandørgjeld	-365				
Skyldig skattetrekk	-41				
Skyldig merv.avg.	-38				
Skyldig AGA, feriep. Etc	-110				
Forskuddsbet husleieinntekt	0				
Påløpte rentekostnader	-18				
Påløpte driftskostnader	-12				
Avg.pl. Varesalg	-4 276				
Leieinntekter	-126				
Varekjøp	2 812				
Lønninger, AGA, etc	852				
Avskrivninger	0				
Andre driftskostnader	290				
Tap på fordringer	8				
Renteinntekter	-6				
Rentekostnader	74				
Årsresultat	0				
SUM	0				